

หนังสืออ่านเพิ่มเติมชุดทัศนธาตุ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
พิชิตเหล่าวายร้ายกับสหายศิลป์

เหตุเกิดที่หอศิลป์

เรื่องและภาพ

นางกรองมาศ ศุภผล

โรงเรียนนครนนท์วิทยา 4 วัดบางแพรกเหนือ

สำนักการศึกษา เทศบาลนครนนทบุรี

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

หนังสืออ่านเพิ่มเติมชุดทัศนธาตุ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

พิชิตเหล่าวายร้ายกับสหายศิลป์

เหตุเกิดที่หอศิลป์

เรื่องและภาพ

นางกรองมาศ ศุภผล

โรงเรียนนครนนท์วิทยา 4 วัดบางแพรกเหนือ

สำนักการศึกษา เทศบาลนครนนทบุรี

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

คำนำ

หนังสืออ่านเพิ่มเติมชุดทัศนธาตุเรื่อง พิชิตเหล่าวายร้ายกับสหายศิลป์ ผู้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติม รายวิชา ศ 21101 ทัศนศิลป์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประกอบแผนการสอนซึ่งนักเรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเองทั้งในเวลาเรียน และ นอกเวลาเรียน ช่วยให้นักเรียนมีความรู้เรื่องทัศนธาตุ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์

เนื้อหาสาระการเรียนรู้ในหนังสือเล่มนี้ ผู้จัดทำได้เรียบเรียงเนื้อหาตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 สาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โดยแบ่งเป็นความเรียงมีภาพประกอบ แบบทดสอบก่อนเรียน หลังเรียน ใบกิจกรรมเพื่อให้ ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้อย่างมีความสุข จำนวน 1 ชุด ประกอบด้วย 8 เล่ม พิชิตเหล่าวายร้ายกับ สหายศิลป์ เล่ม 1 ตอน เหตุเกิดที่หอศิลป์ ประกอบด้วยเนื้อหาเรื่องความหมายของศิลปะ ประเภทของงาน ทัศนศิลป์ ตลอดจนส่วนประกอบของทัศนธาตุ

หนังสืออ่านเพิ่มเติมชุดนี้สำเร็จลงได้ด้วยความสนับสนุนจากหลายฝ่ายโดยเฉพาะอย่างยิ่ง จากผู้บริหาร เพื่อนครู และครอบครัว ผู้จัดทำจึงขอขอบคุณทุกท่านมา ณ ที่นี้

นางกรองมาศ ศุภผล

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	3
สารบัญ	4
คำชี้แจง	5
มาตรฐานการเรียนรู้	6
ตัวชี้วัด	6
จุดประสงค์	6
ข้อควรปฏิบัติสำหรับนักเรียน	7
แบบทดสอบก่อนเรียน	8
เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน	10
เรื่อง พิชิตเหล่าวายร้ายกับสหายศิลป์ ตอน เหตุเกิดที่หอศิลป์	11
กิจกรรมที่ 1	37
กิจกรรมที่ 2	38
แบบทดสอบหลังเรียน	39
เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน	41
บรรณานุกรม	42
ประวัติผู้ศึกษา	43

คำชี้แจง

หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นเอกสารประกอบการเรียนรู้ หน่วยความรู้ทางทัศนธาตุ จำนวน 8 เล่ม ดังต่อไปนี้

- พิชิตเหล่าวายุร้ายกับสหายศิลป์ เล่ม 1 ตอน เหตุเกิดที่หอศิลป์
- พิชิตเหล่าวายุร้ายกับสหายศิลป์ เล่ม 2 ตอน ไชยปริศนาवनาร
- พิชิตเหล่าวายุร้ายกับสหายศิลป์ เล่ม 3 ตอน มหันตภัยในเมืองเวทมนตร์
- พิชิตเหล่าวายุร้ายกับสหายศิลป์ เล่ม 4 ตอน ราชนิปลวกกับต้นถั่ววิเศษ
- พิชิตเหล่าวายุร้ายกับสหายศิลป์ เล่ม 5 ตอน น้ำตกลีศกับแมงมุมมรณะ
- พิชิตเหล่าวายุร้ายกับสหายศิลป์ เล่ม 6 ตอน ถ้ำค้างคาวเจ้าปัญญา
- พิชิตเหล่าวายุร้ายกับสหายศิลป์ เล่ม 7 ตอน กระต่ายบนดวงจันทร์
- พิชิตเหล่าวายุร้ายกับสหายศิลป์ เล่ม 8 ตอน ลูกอมวิเศษ กับหมี 3 ตัว

หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง พิชิตเหล่าวายุร้ายกับสหายศิลป์ เล่ม 1 ตอนเหตุเกิดที่หอศิลป์ จัดทำขึ้นเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย และ ประเภทของศิลปะ ทัศนศิลป์ ทัศนธาตุ โดยการนำหนังสืออ่านเพิ่มเติมมาใช้ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ หรือ นักเรียนจะศึกษาเพิ่มเติมนอกเวลาเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเองก็ได้

นางกรองมาศ ศุภผล

มาตรฐานการเรียนรู้

ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์
คุณค่า งานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์
ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด

ศ 1.1 ม.1/1 บรรยายความแตกต่างและความคล้ายคลึงกันของงานทัศนศิลป์และสิ่งแวดล้อม
โดยใช้ความรู้เรื่องทัศนธาตุ

จุดประสงค์

1. อธิบายความหมายของศิลปะได้
2. อธิบายความหมายของทัศนศิลป์ได้
3. อธิบายความหมายของทัศนธาตุได้
4. แบ่งประเภทของงานทัศนศิลป์ได้

ข้อควรปฏิบัติสำหรับนักเรียน

1. ศึกษาจุดประสงค์การเรียนรู้ให้เข้าใจ
2. ทำแบบทดสอบก่อนเรียนเพื่อสำรวจพื้นฐานความรู้ของนักเรียน
3. ศึกษาเนื้อหาในหนังสืออ่านเพิ่มเติมเล่มนี้จนเข้าใจ
4. หากนักเรียนไม่เข้าใจให้สอบถามหรือปรึกษาครูอาจารย์ทันที
5. ทำแบบทดสอบหลังเรียนด้วยความตั้งใจ
6. ไม่ควรดูเฉลยก่อนที่จะทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
7. ไม่ทำเครื่องหมาย หรือ ชีตเขียนในหนังสืออ่านเพิ่มเติม

6. ข้อใดจัดเป็นงานสถาปัตยกรรมแบบปิด

ก. พระราชวัง

ข. เจดีย์

ค. บ้านเรือนไทย

ง. ศาลาการเปรียญ

7. ทศนศิลป์ หมายถึงข้อใดมากที่สุด

ก. ศิลปะที่เกิดจากธรรมชาติ

ข. ศิลปะที่มองไม่เห็นแต่รับรู้จากการสัมผัส

ค. ศิลปะที่มองเห็นและสัมผัสจับต้องได้

ง. ศิลปะที่ประกอบด้วยรูป เสียง กลิ่น รสสัมผัส

8. ข้อใดต่อไปนี้มีใช้ส่วนประกอบของทัศนธาตุ

ก. จุด เส้น สี

ข. ที่ว่าง น้ำหนัก

ค. รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว

ง. จุดสนใจ เอกภาพ ความสมดุล

9. การปั้น แกะสลัก หล่อ จัดเป็นงานทัศนศิลป์ ประเภทใด

ก. จิตรกรรม

ข. วรรณกรรม

ค. ประติมากรรม

ง. สถาปัตยกรรม

10. การปั้นนูนต่ำ จะมีลักษณะเช่นไร

ก. การปั้นที่มองเห็นได้เพียงด้านเดียว

ข. การปั้นชนิดมองเห็นความนูนได้ทั้งด้านหน้าและด้านข้างชัดเจน

ค. การปั้นชนิดมองเห็นความนูนได้รอบด้าน

ง. การปั้นชนิดมองเห็นเป็นภาพ 2 มิติ

ลองทดสอบความรู้กันก่อนนะคะ

เก่งมากครับเพื่อนๆ ทำด้วย
ความซื่อสัตย์ทุกข้อเลย

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน

ข้อ	เฉลย
1	ค
2	ก
3	ก
4	ง
5	ง
6	ข
7	ค
8	ง
9	ค
10	ก

รวมคะแนนแล้ว พบกับเรื่องราวสนุก ๆ
ของเหล่าสหายศิลป์ได้เลยค่ะ

หนังสืออ่านเพิ่มเติมชุดทัศนธาตุ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

พิชิตเหล่าวายร้ายกับสหายศิลป์

เหตุเกิดที่หอศิลป์

เรื่องและภาพ

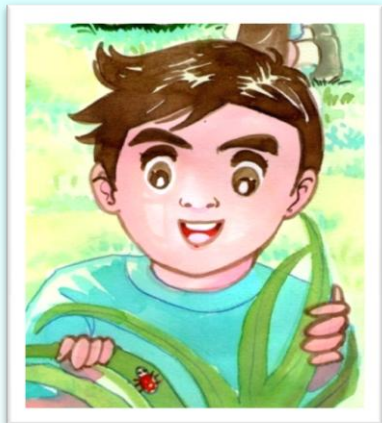
นางกรองมาศ ศุภผล

โรงเรียนนครนนท์วิทยา 4 วัดบางแพรกเหนือ

สำนักการศึกษา เทศบาลนครนนทบุรี

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

แนะนำตัวละคร

เปรม

หัวหน้ากลุ่มสหายศิลป์
มีความสามารถทางศิลปะนิสัยกล้าแสดงออก

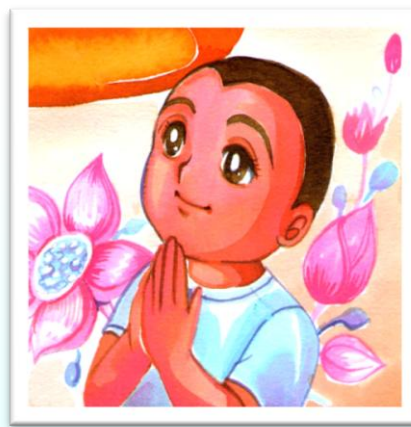
ปาย

ผู้หญิงคนเดียวในกลุ่มสหายศิลป์
นิสัยร่าเริง ชอบช่วยเหลือผู้อื่น

หมูอ้วน

จอมวุ่น และไว้วายในกลุ่มสหายศิลป์
นิสัยมักทำอะไรตามใจตนเอง
จนเกิดเรื่องเป็นประจำ

เหม่ง

ใจเย็นที่สุดในกลุ่มสหายศิลป์
มักใช้สติและธรรมะ
เข้าแก้ไขสถานการณ์

“สวัสดีครับ คุณครู” “สวัสดีค่ะ คุณครู” เสียงเด็กทั้งชายหญิงทักทาย
 “สวัสดีค่ะ นักเรียนทุกคน” คุณครูยิ้มแล้วรับไหว้ให้นักเรียนทุกคน
 “พวกเรากลุ่มสหายศิลป์มารายงานตัวครบทุกคนแล้วครับ” เด็กน้อยเสียงใส
 “จะ หมูอ้วน เปรม ปาย เหม่ง ขอบใจนักเรียนทุกคนที่มาตรงเวลา เราจะได้
 เดินทางไปชมนิทรรศการที่หอศิลป์พร้อม ๆ กัน”

“เหม่ง ปาย ดูสิ ! นกบนรังน่ารักจังเลย ต้องรีบถ่ายรูปไว้ จะได้เก็บภาพกลับไปวาดรูป ” เปรมพูดอย่างตื่นเต้น พลังหยิบกล้องยกขึ้นถ่ายโดยเร็ว

“ครูคะ ธรรมชาตินี้เป็นงานศิลปะที่สวยงามจริงๆ นะคะ ดูอย่างรังนกสิคะ สานได้ราวกับเนรมิตเลยคะ” ปายเอ่ยขึ้น

“ใช่จ้ะ งดงามราวกับเนรมิต แต่รังนกไม่นับว่าเป็นงานศิลปะหรอกนะจ๊ะ” ครูพูด

“อ้าว!ทำไมล่ะครับครู นกมันเก่งและมีความพยายามที่สามารถเอาเศษใบไม้ กิ่งไม้ ที่ละชิ้น 2 ชิ้น มาสานจนเป็นรังได้สวยงาม ทำไมไม่นับเป็นงานศิลปะล่ะครับ ” เปรมสงสัย นั่นสิครับ มีทั้งความงามและความเพียรประกอบเข้าด้วยกัน” เหม่งถาม

“เพราะศิลปะ หมายถึง สิ่งที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นจากความคิด ความรู้สึก
ในการถ่ายทอดมาเป็นผลงานศิลปะ เป็นสิ่งที่พัฒนาสติปัญญาและอารมณ์ ซึ่งเกิดขึ้น
เฉพาะสังคมมนุษย์เท่านั้น” ครูตอบ

“เหมือนเปรมที่เมื่อครู ถ่ายรูปครอบครัวนกที่อยู่บนรัง แล้วจะเก็บไปวาด
ภาพ เพราะมีแรงบันดาลใจหรือความประทับใจในความน่ารักของธรรมชาติไงล่ะ....
ผลงานนั้นเขาถึงเรียกว่าศิลปะ” ครูอธิบายให้เหล่าสหายศิลป์ได้เข้าใจ

“ถ้าเช่นนั้น....รังนกจึงไม่จัดเป็นงานศิลปะ เพราะนกสร้างจากสัญชาตญาณ
ความเป็นสัตว์หรือเพื่อดำรงชีวิตตามธรรมชาติ เท่านั้นใช่ไหมครับ ?” เหม่งคิดแล้ว
ให้เหตุผลตาม

“ฟังจะรู้แหละนี่... ศิลปะเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเท่านั้น.... ไม่ใช่ธรรมชาติเป็นผู้ทำ ” หมูอ้วนพูดขึ้นบ้าง

“แต่ความงามของธรรมชาติก็เป็นแรงบันดาลใจอย่างหนึ่ง ให้คนเราอยากสร้างงานศิลปะนะจ๊ะ” ครูอธิบายต่อ

ศิลปะไม่ใช่มีแค่ภาพวาดอย่างที่เรารู้จักกันนะ ศิลปะมีอยู่หลายประเภท สัมพันธ์ใกล้ชิดกับชีวิตประจำวัน รอบๆ ตัวเรา โดยที่เราไม่ได้นึกถึง เช่น

พระพุทธรูป

อนุสาวรีย์

ที่อยู่อาศัย

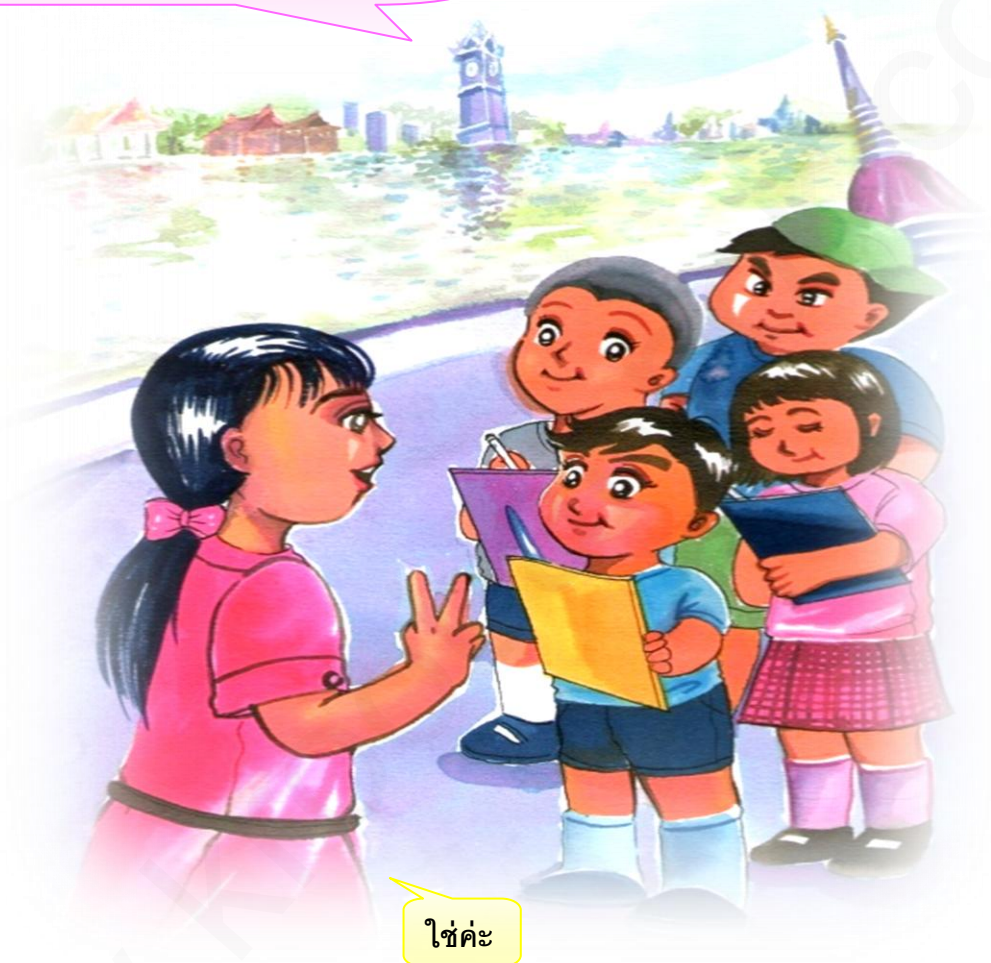
อาคารสิ่งก่อสร้าง

ที่มา ภาพจากสื่อออนไลน์

ศิลปะสร้างขึ้นมาเพื่อสนองต่อความงาม เพื่ออารมณ์ หรือเพื่อประโยชน์ ใช้สอย
 ก็ได้จะ งานศิลปะที่เราจะไปชมนิทรรศการนี้ คือ ศิลปะที่เราเรียนรู้ ชื่นชมด้วย
 ประสาทตา สัมผัสจับต้องได้ กินเนื้อที่ในอากาศ เราเรียกว่า **ทัศนศิลป์** ได้แก่
 งานจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม

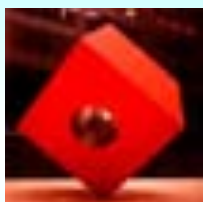
“ทัศนะ” ที่แปลว่า การมองหรือครับ ?

ประเภทของงานทัศนศิลป์

งานจิตรกรรม

งานประติมากรรม
 ที่มา ภาพจากสื่อออนไลน์

งานสถาปัตยกรรม

“แล้วนักเรียนคิดว่า สิ่งก่อสร้าง ที่อยู่รอบๆ ตัวเรานี้ จัดเป็นงานทัศนศิลป์หรือ เปล่า
คะ?” ครูย้อนถาม

“เป็นครับ **สิ่งก่อสร้าง** มองเห็นได้ จับต้องก็ได้ เข้าไปอยู่ก็ได้” หมูอ้วนรีบชิงตอบ

สิ่งก่อสร้าง เรามองเห็นได้ จับต้องได้ก็จริง แต่ สิ่งก่อสร้างบางชนิดเข้าไปอยู่
หรือ เข้าไปใช้สอยไม่ได้ค่ะ เช่น สิ่งก่อสร้างอะไรบ้างหนอ ?

สิ่งก่อสร้างหรือสถาปัตยกรรม

สิ่งก่อสร้าง จัดเป็นงานทัศนศิลป์ประเภท **สถาปัตยกรรม** (Architecture) หมายถึง
ศิลปะการออกแบบโครงสร้างและการก่อสร้าง ด้วยกรรมวิธีการสร้างสรรค์แบบต่างๆ
สนองความต้องการทางร่างกายและจิตใจ คนออกแบบสร้างสรรค์งานสถาปัตยกรรม

เรียกว่า **สถาปนิก**

สถาปัตยกรรม มี 2 ประเภท คือ

สถาปัตยกรรมแบบเปิด หมายถึง สถาปัตยกรรมที่มนุษย์สามารถเข้าไปใช้สอยได้ เช่น

อาคาร

บ้านพักอาศัย

สนามกีฬา

วัด

ที่มา ภาพทั้งหมดจากสื่อออนไลน์

สถาปัตยกรรมแบบปิด หมายถึง สถาปัตยกรรมที่มนุษย์ไม่สามารถเข้าไปใช้สอยได้ ไม่สร้างขึ้นเพื่อให้อยู่อาศัย แต่เพื่อตอบสนองความเชื่อ เช่น

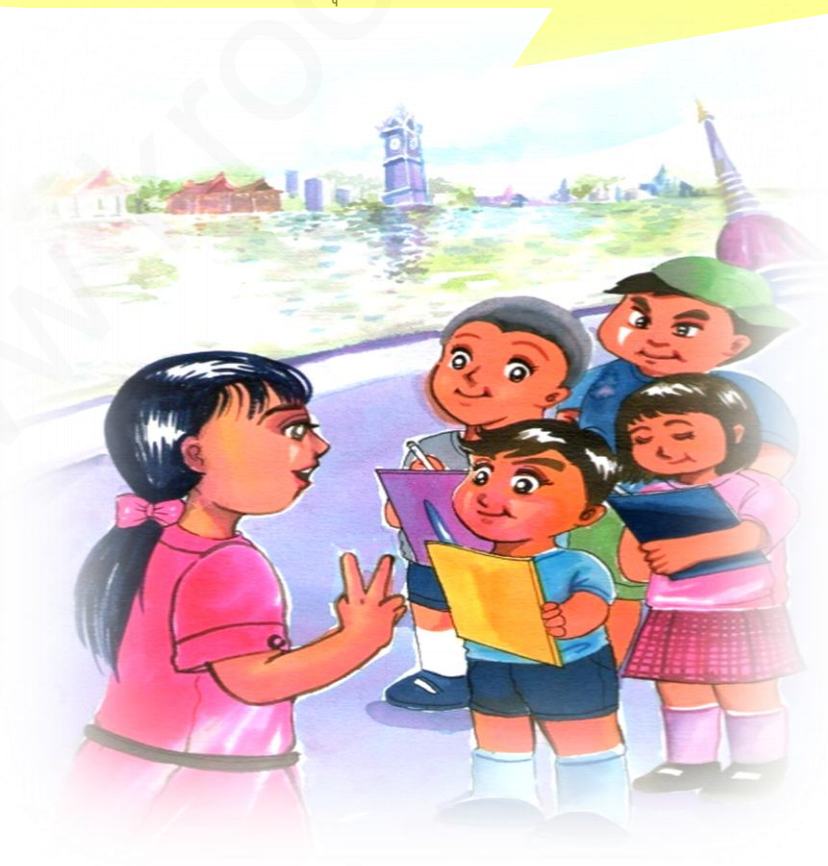
เจดีย์

อนุสาวรีย์

พีระมิด

ไม่นานนัก ครูและเหล่าสหายศิลป์ก็เดินทางมาถึงตึกรูปร้างแปลกตา

“ถึงหอศิลป์แล้วนะคะ” ครูเอ่ย

“หอศิลป์มีอะไรชมบ้างคะ” ปายถามด้วยความอยากรู้

“มีนิทรรศการ งานทัศนศิลป์ให้ชม ทั้งงานจิตรกรรม ประติมากรรม สื่อศิลปะต่างๆเป็นที่น่าสนใจมาก” ครูกล่าว

“เหมาะกับผมอย่างยิ่งเลยครับ ผมวาดรูปเก่ง” เปรมอวด

“ไม่หรอกจ้ะ วาดรูปเก่งหรือไม่ ก็มาชมงานศิลปะได้ทั้งนั้นจะเพราะ หอศิลป์เป็นแหล่งเรียนรู้ ที่ให้ความสุขและสุนทรีย์แก่ทุกคน” ครูพยายามปรับความเข้าใจนักเรียนเสียใหม่

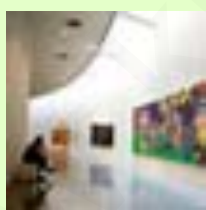
หอศิลป์ หรือ พิพิธภัณฑ์ศิลปะ เป็นบริเวณหรืออาคารที่ใช้ในการแสดงนิทรรศการศิลปะ เปิดให้เข้าชมในลักษณะสาธารณะ หรือส่วนตัวเฉพาะบุคคล แสดงภาพเขียน นอกจากนี้ยังมีการแสดง ประติมากรรม เฟอร์นิเจอร์ ลายผ้า ภาพพิมพ์ ภาพถ่าย ต่าง ๆ หอศิลป์ที่อยู่ในกรุงเทพ เช่น

หอศิลป์พระนางเจ้าสิริกิติ์
เชิงสะพานผ่านฟ้าลีลาศ ถนนราชดำเนิน

อาคารจามจุรี 8 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร
ตรงข้ามห้างมาบุญครอง และ สยามดิสคัฟเวอ

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติถนนเจ้าฟ้าเทพพระนคร

พิพิธภัณฑ์ศิลปะไทยร่วมสมัย ถ.วิภาวดีรังสิต

ที่มา ภาพจาก สื่อออนไลน์

“นี่ไงจะ งานทัศนศิลป์ประเภทที่เรา เรียกว่า **งานจิตรกรรม**” ครูชี้ไปทางฝาผนังที่มีรูปวาดเรียงรายไปตลอดทางเดินทั้ง 2 ฝั่ง เด็ก ๆ ตื่นตาตื่นใจเมื่อได้เห็นภาพต่าง ๆ สีสัน รูปแบบ หลากหลาย ต่างที่ไม่ชี้มือชักชวนกันดูอย่างสนุกสนาน

ผมเห็นภาพนี้ศิลปินใช้วิธี สดสี สดสี ถือเป็นงาน**จิตรกรรม**ด้วยหรือครับ ?

ภาพระบายสี คือ**จิตรกรรม**ใช้ไหมครับ ?

จิตรกรรม รวมถึง ภาพแรเงาด้วยหรือครับ?

ภาพวาดเส้นจัดเป็นงาน**จิตรกรรม**ใช้ไหมคะ ?

ใช้ทั้งหมดจะเด็ก ๆ **งานจิตรกรรม** (Painting) คือ ผลงานศิลปะที่เกิดจากการ วาด ลาก ป้าย ขูด ชีด แรเงา หรือระบาย สีลงบนพื้นระนาบ ไม่ว่าจะบนกระดาษ ผ้าใบ ผนัง ไม้ หรือจะ วัสดุอื่น ๆ รองรับก็ได้ทั้งนั้น เป็นงาน 2 มิติ มีความกว้าง และความยาว ส่วนความลึก ไกล่ไกล เกิดจากการลงสายตาให้เห็นเป็น 3 มิติ

ประเภทของงาน **จิตรกรรม** มีดังนี้ค่ะ

จิตรกรรมคนเหมือน มีลักษณะเป็นภาพเขียน

คนครึ่งตัว ใบหน้าเหมือนผู้เป็นแบบ

จิตรกรรมคน มีลักษณะเป็นภาพเขียน

คนตั้งแต่ศีรษะจรดเท้า

จิตรกรรมทิวทัศน์ทะเล เป็นภาพเขียน
ที่ต้องการแสดงความงดงามของพื้นน้ำ ทะเล
บริเวณรอบๆ

จิตรกรรมสิ่งก่อสร้าง เป็นจิตรกรรม
ที่แสดงความงดงามของอาคารสิ่งก่อสร้าง

ที่มา ภาพจากสื่อออนไลน์

จิตรกรรมหุ่นนิ่ง เป็นจิตรกรรมที่เขียนจากแบบ

ซึ่งจัดวางไว้ เช่น ข้าวของ ดอกไม้และผลไม้

จิตรกรรมฝาผนัง เป็นภาพเขียนตกแต่ง

อาคารบนฝาผนัง

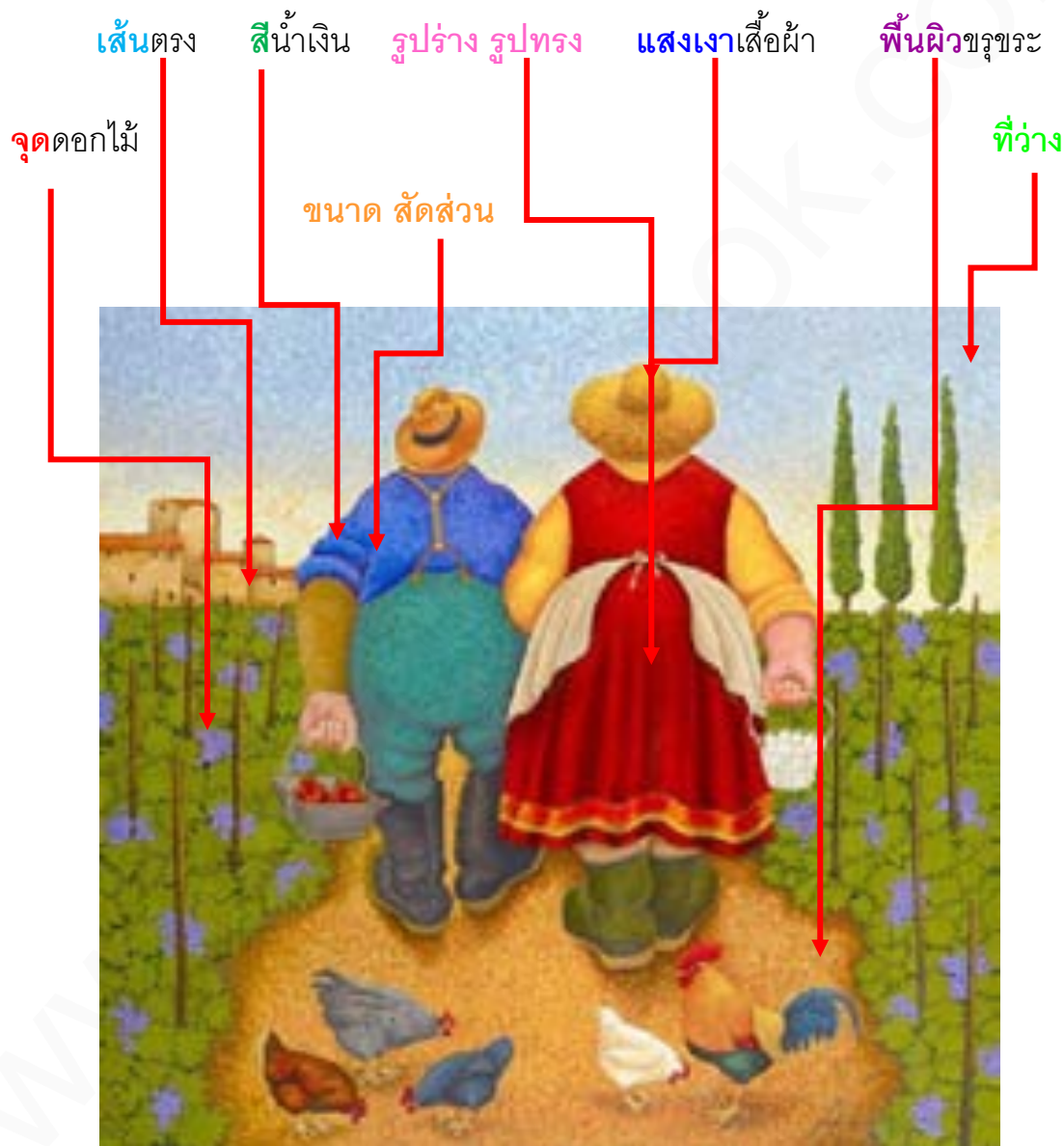
จิตรกรรมประกอบเรื่อง เป็นภาพที่
เขียนขึ้นเพื่อใช้ประกอบเรื่องราวต่างๆ เช่น
การโฆษณา และงานหนังสือ

วิธีการสร้างงาน **จิตรกรรม** มี 2 ลักษณะ คือ

1. วาดเส้น (Drawing)
2. ระบายสี (Painting)

“งานทัศนศิลป์ไม่ว่าจะเป็นงานจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ล้วนต้องประกอบด้วยทัศนธาตุ ได้แก่ จุด เส้น สี รูปร่าง รูปทรง แสงเงา พื้นผิว ขนาด สัดส่วน และที่ว่าง มารวมตัวกันทั้งนั้น ” ครูอธิบาย กลุ่มสหายศิลป์ฟังอย่างตั้งใจ

“เมื่อเราสร้างธาตุหนึ่ง ธาตุอื่นๆจะตามมาเอง เช่น เมื่อเราขีดเส้น จะเกิดเป็นรูปร่าง หรือรูปทรงบนที่ว่างขึ้นมาทันที ”

ที่มา ภาพจากสื่อออนไลน์

ทัศนธาตุ

ความหมายของ ทัศนธาตุ

ทัศนธาตุ (Visual Element) หมายถึง ส่วนประกอบของศิลปะที่ตามองเห็นได้ ได้แก่ จุด เส้น สี รูปร่าง รูปทรง แสงเงา พื้นผิว ขนาด สัดส่วน และที่ว่าง เป็นต้น

เมื่อเดินต่อไป ครูและสหายศิลป์เห็นสิ่งของตั้งอยู่เรียงรายที่พื้นบ้าง ที่แท่นแสดงบ้าง

“นักเรียนคะ นี่เป็นบริเวณแสดงงาน **ประติมากรรม** ค่ะ” ครูบอก

“อะไรนะครับ ครู? ปะ..ปะติดอะไร ? พังยากจังครับ” หมูขี้ฉ้อถามพลางเกาศีรษะ

“ประ – ตี – มา – กรรม คืองานทัศนศิลป์ที่แสดงออก ด้วยการปั้น แกะสลัก หรือหล่อลงบนวัสดุต่างๆ ...เราเรียกผู้สร้างงาน **ประติมากรรม** ว่า **ประติมากร**”ครูตอบ

ประติมากรรม

ประติมากรรม (Sculpture)

เป็นผลงานศิลปะที่แสดงออกด้วยการสร้างรูปทรง 3 มิติ มีปริมาตร มีน้ำหนักและกินเนื้อที่ในอากาศ โดยใช้วัสดุชนิดต่างๆ วัสดุที่ใช้สร้างสรรค์งานประติมากรรม จะเป็นตัวกำหนดวิธีการสร้างสรรค์ผลงาน ความงามของงานประติมากรรมเกิดจากแสงและเงา ที่เกิดขึ้นในผลงาน

“แล้วพระพุทธรูป จัดเป็นงานประติมากรรมหรือเปล่าครับ” เหม่งถามขึ้น

“พระพุทธรูป เทวรูปต่างๆ จัดเป็นงานประติมากรรมที่เกี่ยวกับศาสนา ใช้คำว่า **ปฏิมากรรม** ฏ สระอิ สะกดคำแตกต่างจากประติมากรรม นิดเดียวค่ะ” ครูอธิบาย
 “ครับ ขอขอบคุณครับคุณครู” เหม่งกล่าว พร้อมยกมือไหว้

ปฏิมากรรม

ที่เป็นพระพุทธรูป
 สร้างขึ้นมาแทนองค์
 พระสัมมาสัมพุทธเจ้า
 นิยมสร้างเป็นปาง
 ต่างๆ ตามที่เราพบ
 เห็นทั่วไป

ความงามของปฏิมากรรม

ไทยนั้น เกิดจากช่างไทย
 ได้ทุ่มเทชีวิตจิตใจ สร้างขึ้น
 ด้วยความวิจิตรบรรจง ไม่ว่าจะ
 จะเป็นพระพุทธรูป ลวดลาย
 หรือรูปสัตว์ต่างๆ โดยมี
 โครงสร้างของรูปร่าง รูปทรง
 เส้น ที่อ่อนหวานงดงาม

“เมื่อสักครู่นี้เรามีแต่**งานจิตรกรรม**รูปภาพแบน ๆ เรียบ ๆ แบบงาน 2 มิติ แต่ **งานประติมากรรม** นี้มีทั้งความกว้าง ความยาว และความหนา เป็น 3 มิติ

การมีความหนา ช่วยทำให้งานปั้นเหมือนจริง ราวกับว่ามีชีวิตเลยล่ะ” ปาย พุดขึ้น เมื่อเริ่มเข้าใจความแตกต่างระหว่างภาพวาดกับงานปั้น

การเปรียบเทียบงานจิตรกรรมและงานประติมากรรม

ภาพครุฑในงานจิตรกรรม

ภาพครุฑในงานประติมากรรม

ภาพโดเรมอนในงานจิตรกรรม

ที่มา ภาพจากสื่อออนไลน์

ภาพโดเรมอนในงานประติมากรรม

งานจิตรกรรมและประติมากรรม

งานจิตรกรรม (Painting)

ผลงานที่เกิดจากการ วาด หรือระบายสี เป็นงาน 2 มิติ มีความกว้างและความยาว ส่วนความลึก เกิดจากการลงสายตาของศิลปิน

ประติมากรรม (Sculpture)

เป็นผลงานศิลปะที่แสดงออกด้วยการสร้างรูปทรง 3 มิติ มีความกว้าง และ ความยาว ความลึก มีปริมาตร น้ำหนักและกินเนื้อที่ใน อากาศ

“ ครูครับสังเกตอย่างไรว่า รูปปั้นใดเป็น **นูนต่ำ** **นูนสูง** เห็นมันนูน ๆ เหมือนกัน ”
เหม่ง ถามขึ้นบ้าง

สังเกตจาก **นูนต่ำ** เห็นเฉพาะด้านหน้า มีความหนาขึ้นจากพื้นเล็กน้อย แต่ **นูนสูง** มีความหนาขึ้นจากพื้นมาก ชนิดเห็นด้านข้างนูนขึ้นมาชัดเจนจะ แต่ ...
การปั้นทั้ง 2 อย่าง มีความเหมือนกันคือ ต้องปั้นบนพื้นรองรับนะจะ

ความแตกต่างของ **นูนสูง** **นูนต่ำ** ดูที่ความหนาของรูปปั้น

ภาพนูนต่ำ

ที่มา ภาพจากสื่อออนไลน์

ภาพนูนสูง

เหรียญบาท เหรียญพระ เหรียญกษาปณ์ จัดเป็น **ประติมากรรมนูนต่ำ** จัดได้ด้วยนะเพื่อนๆ

ประติมากรรมนูนต่ำ

ประติมากรรมแบบนูนต่ำ (Low - relief) การปั้นแบบนูนต่ำ เป็นการปั้นที่จะต้องมียพื้นหลังรองรับและนูนสูงขึ้นมาจากพื้นเพียงเล็กน้อย มองเห็นเพียงด้านหน้าเพียงด้านเดียวการสร้างสรรค์งานปั้นแบบนูนต่ำนี้จะต้องทำให้เกิดความงามเฉพาะด้านหน้าเท่านั้นเช่น เหรียญบาท เหรียญตรา เหรียญรูปพระ เป็นต้น

ที่มา ภาพจากสื่อออนไลน์

เหรียญเห็นลายจากพื้นผิวเล็กน้อย

ภาพบนฝาผนังจิตรกรรมอียิปต์

นูนสูง ที่เราพบในชีวิตประจำวันมักประดับตามตึกอาคารต่าง ๆ เช่น
รูปปั้นบนฐานอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย รูปปั้นประดับผนังโบสถ์วัดวาอาราม

รูปปั้นบนฐานอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย

ที่มา รูปจากสื่อออนไลน์

ที่มา ภาพจากสื่อออนไลน์

ประติมากรรมแบบนูนสูง (High - relief) การปั้นแบบนูนสูง เป็นการปั้นที่มีแผ่นหลังรองรับ และมีส่วนที่นูนสูงขึ้น มาจากแผ่นพื้นหลังมากกว่าปั้นนูนต่ำ ความนูนสูงของรูปปั้นนูนสูงจะแตกต่างกันไปมากบ้าง น้อยบ้างตามจุดประสงค์ของการปั้นนั้น ๆ การสร้างสรรคงานปั้นแบบนูนสูงนี้จะต้องให้เกิดความงามทางด้านหน้าและด้านข้าง เช่น

รูปปั้นบริเวณฐานของอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย

รูปปั้นนูนสูงประดับฝาผนังต่าง ๆ เป็นต้น

“จริงด้วย เป็นงานทัศนศิลป์ที่มองเห็นได้ กินเนื้อที่ในอากาศ สัมผัสได้จริงๆ ”

เปรมเสริม

“อย่างนั้นก็จับเลย ! ” หมูอ้วนร้องขึ้น มือเริ่มขยับจะไปแตะรูปปั้นต่างๆ เล่นตาม
ประสาคนมือบอน

“ผลงานที่จัดแสดงในงานหรือหอศิลป์ เราไม่ควรจับต้อง จะทำให้ผลงาน
เสียหายได้จ้ะ” ครูรีบบอกเตือน

“ผมสงสัยว่ามันทำจากอะไร” หมูอ้วนยังไม่วายเถียง

“ถ้าสงสัยให้ถามผู้รู้ เจ้าหน้าที่ หรืออ่านป้ายข้างๆ ผลงานก็ได้” ครูและเพื่อน

พยายามอธิบาย

เมื่อเดินไปกลางห้องจัดแสดงมีรูปปั้นขนาดใหญ่กว่าตัวคนตั้งวางอยู่ หมูอ้วนรีบพูดอวดขึ้นว่า “อะแฮ่ม ! นี่เขาเรียกว่า ปั้นแบบตัวลอยครับ ท่านผู้ชมทั้งหลาย !”

“ไม่ใช่ตัวลอย เขาเรียกว่า ลอยตัว” เปรมรีบบอก

“มองเห็นได้ทุกด้าน ซ้าย ขวา หน้า หลัง บน แต่ต้องมีฐานรองรับรูปทรงให้ตั้งอยู่ได้” เปรมอธิบาย

“เช่น พระพุทธรูปไงล่ะ” เหม่งพูด ใจจะลึกลงถึงพระขึ้นมา แต่แล้วก็มีความรู้สึบบางอย่างแวบขึ้นมา

ปั้นแบบตัวลอย หรือ ลอยตัวเอ่ย ?

การปั้นแบบลอยตัว (Round – relief) การปั้นแบบลอยตัว เป็นการปั้นที่สามารถมองเห็นได้ทุกด้านโดยรอบ ปกติจะมีฐานอยู่เพื่อให้ตั้งกับพื้นได้

ภาพแสดงการปั้นแบบลอยตัว

การแกะสลักลอยตัว

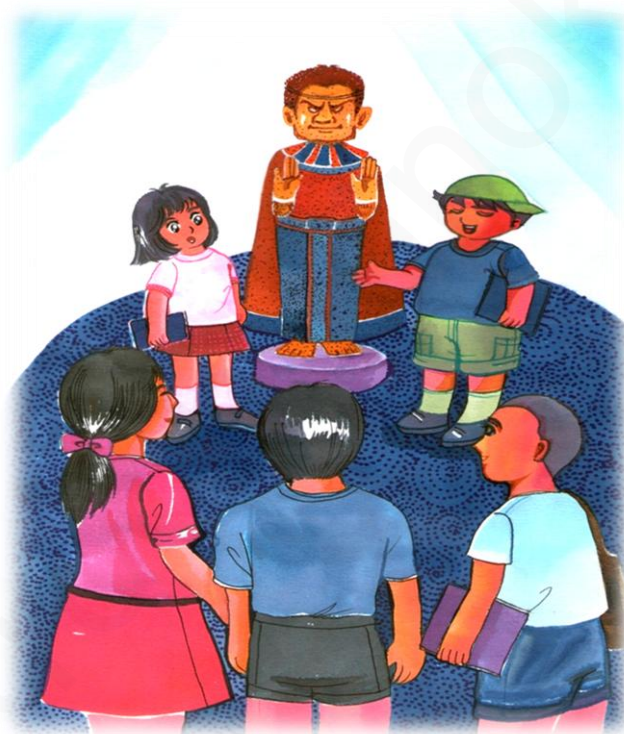

รูปสลักหิน

การแกะสลักน้ำแข็ง

ที่มา ภาพจากสื่อออนไลน์

ประติมากรรมแบบลอยตัว พบเห็นมากในการสร้างอนุสาวรีย์ และรูปเคารพต่าง ๆ มีทั้งขนาดเท่าของจริง และใหญ่กว่าของจริงแต่ที่สำคัญจะต้องยึดถือความเหมือนต้นแบบให้มากที่สุด

พระบรมรูปทรงม้า

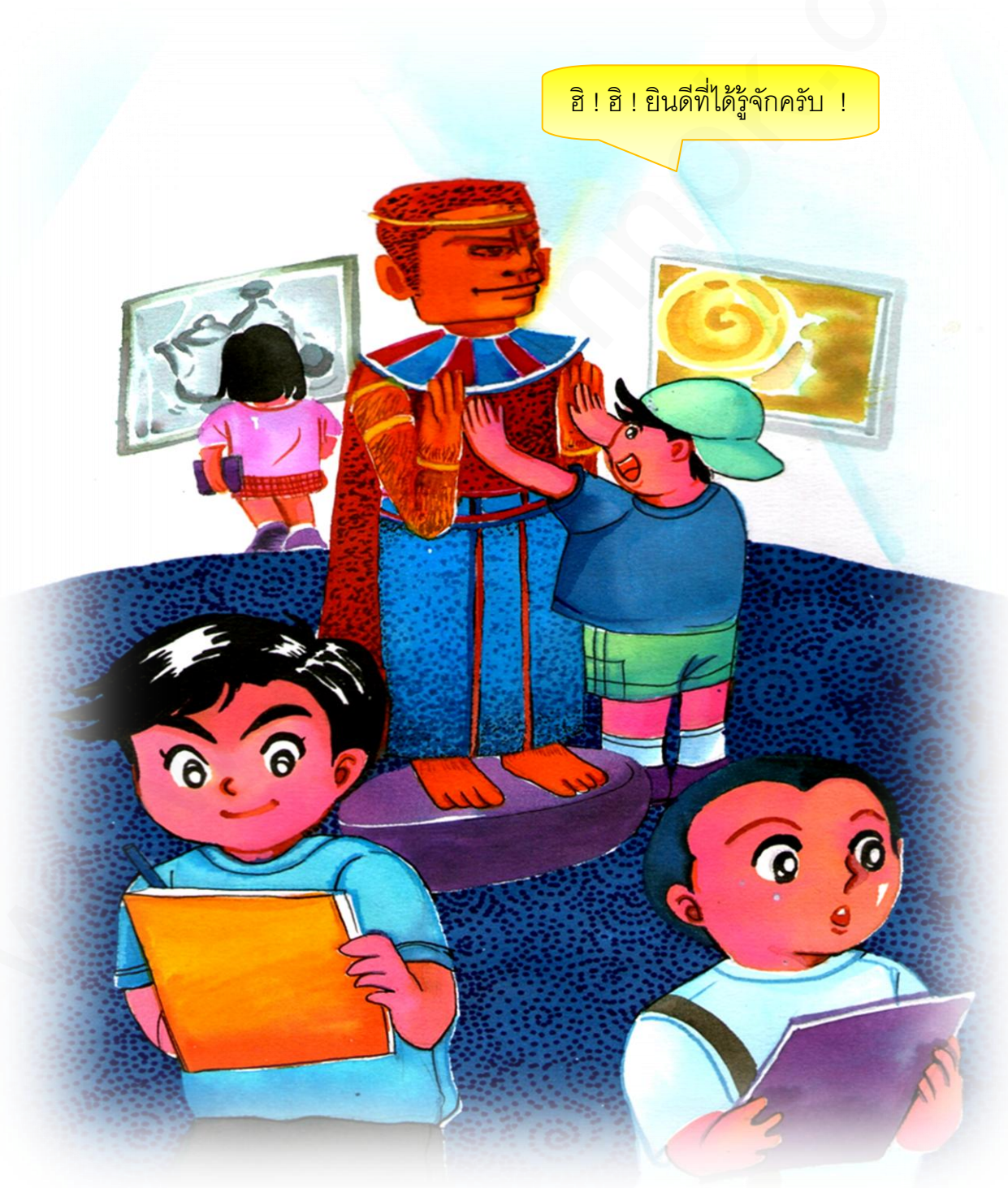
อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี

พระพุทธรูปชินราช

ภาพจากสื่อออนไลน์

“ในห้องนี้เหมือนมีคนจ้องอยู่ ดูแปลกๆ อย่างไม่รู้” เหม่งคิดในใจแต่ไม่กล้าบอกให้ใครรู้ ขณะที่ครูเดินไปเข้าห้องน้ำและเพื่อนนั่งวาดรูปผลงานทัศนศิลป์ที่ตนเองชื่นชอบ หมูอ้วนยืนจ้องรูปปั้นขนาดใหญ่ แกะสลักจากหินสีแดงได้ฐานรองรับเขียนอักษรแปลกๆ พร้อมมีภาษาไทยกำกับข้าง ๆ ว่า “รูปปั้นลิงโบราณ กรุณาอย่าจับ” “เอ.....เจ้าลิงนี้ทำทางจะยืนมานานหลายปี!” หมูอ้วนนึกขำในใจ ความคิดพิเรนทร์ เริ่มผุดขึ้นทันที หมูอ้วนเอื้อมมือไปแตะมือของรูปปั้นลิง

ทันใดนั้น พื้นห้องเริ่มสั่นสะเทือน “ครืนครืน...” เสียงดังสนั่น รูปปั้นและพื้นสั่น
ไปมา พื้นที่เคยเรียบก็เริ่มปริแตกแยกออกจากกันเป็นหลุมขนาดใหญ่

“แผ่นดินไหว !!” ไม่ทันที่จะทรงตัว หมูอ้วนก็ตกลงไปในหลุมพร้อมรูปปั้นนั้น
เพื่อน ๆ สหายศิลป์เห็นเหตุการณ์ ก็พากันกรีดร้องลั่น

ครืน ครืน!

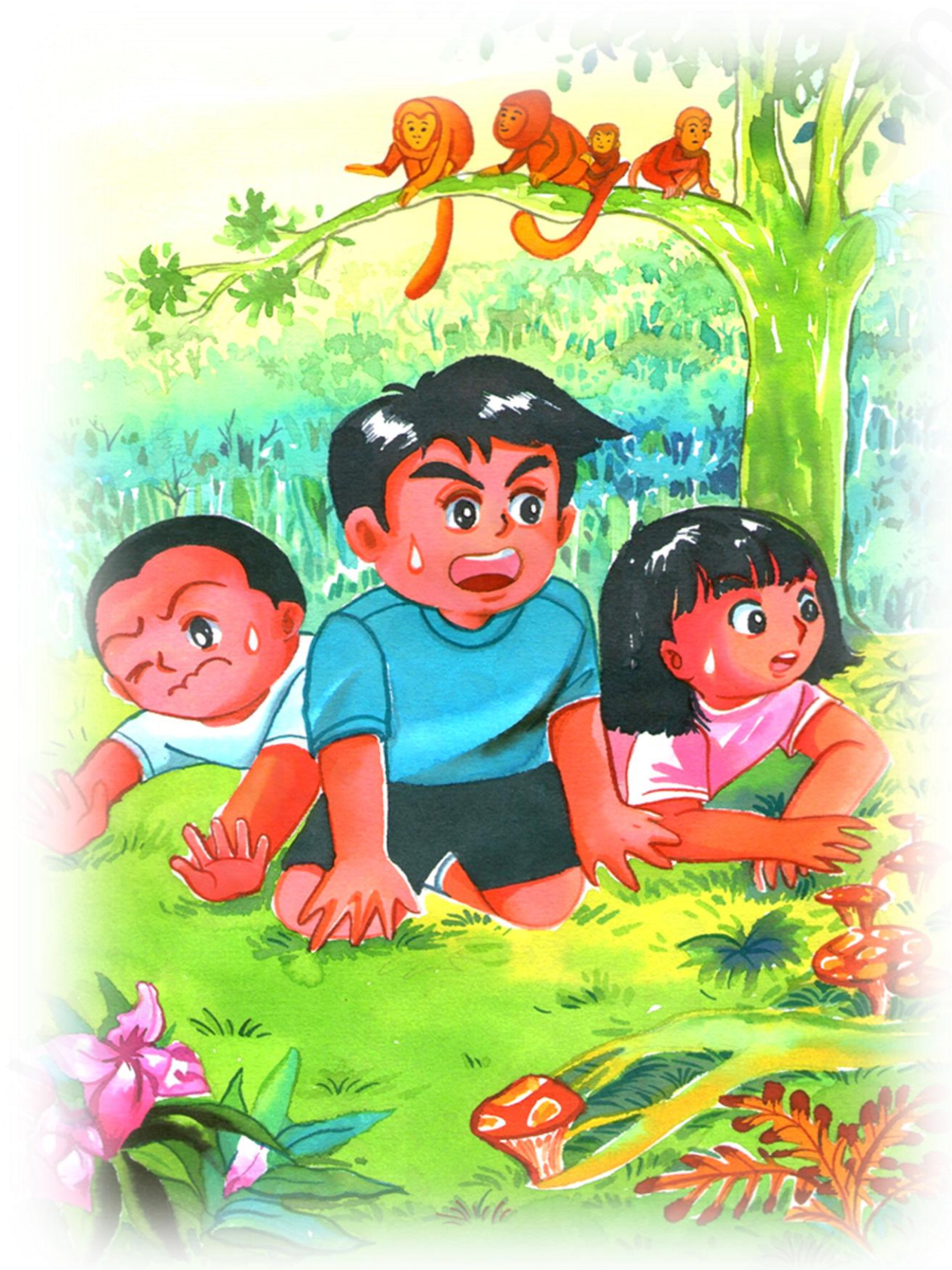
“หมู่อ้วน !! ตกลงไป” ทุกคนไม่รอช้า กระโดดลงไปเพื่อคว้าตัวเพื่อนเอาไว้....อนิจจา !

ซ้ำเกินไปเสียแล้ว

เหล่าสหายศิลปินเริ่มรู้สึกตัวอีกที ก็ตกลงมาสู่อีกมิติหนึ่งแล้ว !!

จบตอนที่ ๗

กิจกรรมที่ 1

ชื่อ..... ชั้น..... เลขที่.....

จุดประสงค์ 1. อธิบายความหมายของทัศนศิลป์ได้ 2. แบ่งประเภทของงานทัศนศิลป์ได้
คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนแผนผังความคิด สรุปความหมายและประเภทของงานทัศนศิลป์

ทัศนศิลป์ หมายถึง

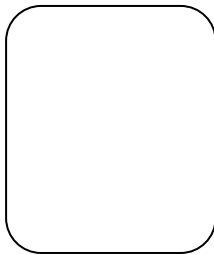
.....
.....

ประเภทงานทัศนศิลป์

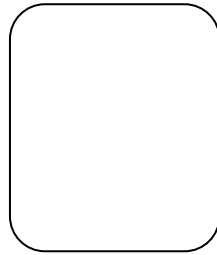
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

คำตอบอยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน

กิจกรรมที่ 2

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

จุดประสงค์ อธิบายความหมายและส่วนประกอบของทัศนธาตุได้

คำชี้แจง 1. ให้นักเรียนเขียนบรรยายบอกความหมายของทัศนธาตุให้ได้ใจความที่ถูกต้องและสมบูรณ์
2. บริเวณว่างด้านล่างให้นักเรียนวาดภาพ หรือ ตีสรุปแสดงส่วนต่างๆของทัศนธาตุ

ทัศนธาตุ หมายถึง

.....
.....

คำตอบอยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน

แบบทดสอบหลังเรียน

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

รหัส 21101 วิชาทัศนศิลป์

เรื่องความรู้ทางทัศนศิลป์ ทัศนธาตุ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมายกากบาท X คำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว ลงในกระดาษคำตอบ

1. ข้อใดจัดเป็นงานศิลปะ

ก. รังนกกระจาบ

ข. รุ่งกินน้ำบนขอบฟ้า

ค. เกลियวลีนบนพื้นทราย

ง. อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ

2. วิธีการใดที่สำคัญที่สุดในการรับรู้ความงามของงานทัศนศิลป์

ก. การมองเห็น

ข. การดม

ค. การฟัง

ง. การสัมผัส

3. ทัศนศิลป์ หมายถึงข้อใดมากที่สุด

ก. ศิลปะที่เกิดจากธรรมชาติ

ข. ศิลปะที่มองไม่เห็นแต่รับรู้จากการสัมผัส

ค. ศิลปะที่มองเห็นและสัมผัสจับต้องได้

ง. ศิลปะที่ประกอบด้วยรูป เสียง กลิ่น รสสัมผัส

4. ทัศนธาตุ หมายถึงข้อใด

ก. ส่วนประกอบของการมองเห็นงานทัศนศิลป์

ข. ส่วนประกอบของศิลปิน

ค. ส่วนประกอบของศิลปะที่มองเห็นและได้ยิน

ง. ส่วนประกอบของศิลปะที่มีทั้งรูป เสียง กลิ่น รสสัมผัส

5. ข้อใดต่อไปนี้มีใช้ส่วนประกอบของทัศนธาตุ

ก. จุด เส้น สี

ข. ที่ว่าง น้ำหนัก

ค. รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว

ง. จุดสนใจ เอกภาพ ความสมดุล

6. ข้อใดคือความหมายของคำว่า “ศิลปะที่เกิดจากวิธีการขีดเขียน ระบายสี”

ก. จิตรกร

ข. ประติมากรรม

ค. จิตรกรรม

ง. หัตถกรรม

7. การปั้น แกะสลัก หล่อ จัดเป็นงานทัศนศิลป์ ประเภทใด

ก. จิตรกรรม

ข. วรรณกรรม

ค. ประติมากรรม

ง. สถาปัตยกรรม

8. ปฏิมากรรม หมายถึงข้อใด

ก. การปั้นรูปทรงทั่วไป

ข. การปั้นรูปกษัตริย์

ค. การปั้นรูปเหมือน

ง. การปั้นพระพุทธรูป

9. การปั้นนูนต่ำ จะมีลักษณะเช่นไร

ก. การปั้นที่มองเห็นได้เพียงด้านเดียว

ข. การปั้นชนิดมองเห็นความนูนได้ทั้งด้านหน้าและด้านข้างชัดเจน

ค. การปั้นชนิดมองเห็นความนูนได้รอบด้าน

ง. การปั้นชนิดมองเห็นเป็นภาพ 2 มิติ

10. ข้อใดจัดเป็นงานสถาปัตยกรรมแบบปิด

ก. พระราชวัง

ข. เจดีย์

ค. บ้านเรือนไทย

ง. ศาลาการเปรียญ

ตื่นเต้นจังจะถูกก็้อนะ ?

อย่าลืมทำด้วย
ความรอบคอบและ
ซื่อสัตย์นะครับเพื่อนๆ

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน

ข้อ	เฉลย
1	ง
2	ก
3	ค
4	ก
5	ง
6	ค
7	ค
8	ง
9	ก
10	ข

ถูกเกิน 8 ข้อ เก่งมากครับ

6-7 คะแนนก็ดีนะครับแต่ต่ำกว่า 5

คะแนน อ่านใหม่อีกรอบนะครับ

ดูความก้าวหน้าของตนเอง

โดยเปรียบเทียบคะแนน

ก่อนเรียนและหลังเรียน

ด้วยนะคะนักเรียน

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ - นามสกุล

นางกรรมาศ ศุภผล

วัน เดือน ปี เกิด

16 ธันวาคม พ.ศ. 2517

ประวัติการศึกษา

ชั้นประถมศึกษา โรงเรียนพันธะวัฒนา

ชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนศรีอยุธยา

ปวช. วิทยาลัยศิลปหัตถกรรมกรุงเทพ

ปวส. สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง

ปริญญาตรี สถาบันราชภัฏสวนดุสิต

ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาศิลปกรรม พ.ศ. 2540

ประวัติการทำงาน

เข้ารับราชการบรรจุที่โรงเรียน นครนนท์วิทยา 4

วัดบางแพรกเหนือ จ.นนทบุรี

วันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542

เป็นครูผู้ปฏิบัติการสอนช่วงชั้นที่ 3 – 4

ได้รับคัดเลือกเป็นครูดีเด่น ระดับยอดเยี่ยมประจำปี 2554

ของเทศบาลนครนนทบุรี

ได้รับคัดเลือกเป็นหนึ่งในแสนครูดี ประจำปี 2554

ของคุรุสภา

ได้รับคัดเลือกเป็นครูผู้สอนศิลปะดีเด่น ระดับเขตพื้นที่

การศึกษา ประจำปี 2555 ของคุรุสภา

รวมเวลาการปฏิบัติราชการ 13 ปี

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ:
กระทรวงฯ, 2551.

_____. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ:
กระทรวงฯ, 2551.

จีรพันธ์ สมประสงค์. หนังสือเรียนแม่ค ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. กรุงเทพฯ: แม็ค, 2553.

_____. หนังสือเรียนแม่ค ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. กรุงเทพฯ: แม็ค, 2553.

วิฑูรย์ ไสแก้ว. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐานทัศนศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. กรุงเทพฯ: วัฒนา
พานิช, 2553.

_____. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐานทัศนศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช,
2553.

_____. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐานทัศนศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช,
2553.

_____. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐานทัศนศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช,
2553.

www.kroobannok.com